

Kannattavuus vetää viljelijöitä luomuun

Sveitsiläisen luomututkimuskeskuksen johtaja Urs Niggli pitää ekologisista viljelymenetelmistä perustuvaa viljelyä ainoana vaihtoehtona tulevaisuudessa.

Marraskuussa 2011 Mikkelissä järjestetyn luomupäivän teemana oli luomutuotannon kasvattaminen. Luomutuotteiden markkinat vetävät tällä hetkellä hyvin, mikä innostaa alalle lisää tuottajia sekä jalostajia.

■ Juuso Joona

Luomupäivän ohjelmassa kuultiin useita puheenvuoroja menestyneiltä luomuviljelijöiltä sekä jalostajilta, joiden esimerkit vakuuttivat, ettei luomutuotannossa ole kyse näpertelystä vaan vakavasti otettavasta ja taloudellisesti kannattavasta ruoantuotannosta.

Tutkija **Jukka Tauriainen** MTT:n taloustutkimuksesta vahvisti luomutuotannon olevan taloudellisesti tavanomaista tuotantoa kannattavampaa. Vuonna 2011 kannattavuuskirjanpito-tilojen aineistossa luomutilojen kannattavuuskertoimen ennustetaan olevan 0,60, kun se tavanomaisilla tiloilla on 0,37. Luomukasvintuotantotilat yltyvät jopa yli 1,5:n kannattavuuskertoimeen kirjanpito-aineistossa. Tavanomaisten tilojen yrittäjätulo on jopa 70 % luomutiloja pienempi.

Kotieläintuotteissa luomun kysynnän kasvu on ollut ennätysmäistä eikä tuotanto ole täysin pystynyt vastaamaan tähän. Ilmajokelaisen Makkaramestari Oy:n toimitusjohtaja **Vesa Luhtala** vahvisti puheenvuorossaan suuren kysynnän, mutta pitää

luomusianlihan tuotannon kasvattamisen kannalta merkittävänä tuottajahinnan nousemista yli kolmeen euroon kilolta.

Luomumaitoa tehokkaasti
Ekologisesti tehokkaasta maidontuotannosta esimerkin antoi kurikkalainen **Vesa Tikka**, jonka tilalla tuotetaan maitoa 350:n lypsävän voimin. Rehua karjalle tuotetaan 590 omalla ja 250 sopimushehtaarilla. Tehokas tuotanto perustuu ravinne- ja rehuomavaraisuuteen. Nurmet sisältävät runsaasti typensitojakasveja ja herneenkin

olki käytetään rehuna. Viljat ja herne viljellään aina seoksina sekä raiheinä-aluskasvin kanssa. Aluskasvina otetaan syksyllä vielä rehusato ennen liettolan sijoitusta maahan. Raiheinä tallettaa lannan ravinteet seuraavalle kasvukaudelle.

Lehmien keskituotos Tikkojen tilalla on tällä hetkellä noin 8000 kg vuodessa, joka Vesa Tikkan mukaan vastaa 10000 kiloa tavanomaisella tilalla, kun huomioidaan lehmien terveyden ja kestävyuden myötä lisääntyvät tuotantovuodet. Tavoitteena on nostaa lehmien keskituotos 9000–10000 kiloon, mutta lähinnä jalostuksen keinoin, ilman väkirehun osuuden lisäystä.

Sveitsissä luomumenetelmät tuotannon perustana

Luomupäivän kansainvälisenä esitelmöitsijänä kuultiin Sveitsiläisen luonnonmukaisen tuotannon tutkimusinstituutin (FiBL) pääjohtajaa **Urs Niggliä**, joka keskittyi luonnonmukaisen maatalouden merkitykseen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Tästä näkökulmasta merkittävin ero tavanomaiseen tuotantoon on viljelymaiden kyky sitoa hiiltä.

Useiden tutkimusten mukaan luonnonmukaisin menetelmien viljellyn maan eloperäisen hiilen pitoisuus on keskimäärin 0,29 %-yksikköä suurempi ja eloperäisen hiilen vuosittainen sitoutuminen 0,2 t/ha suurempi verrattuna tavanomaiseen viljelyyn. Ero selittyy monipuolisella viljelykierrolla ja kotieläinten lantojen käytöllä.

Lisäksi luonnonmukainen viljely on todettu tavanomaista tuotantoa monimuotoisemmaksi, mikä takaa ekosysteemi-palveluita, kuten pölyttämistä ja tuohyhönteisten torjuntaa.

Kotieläintaloudesta Niggli totesi pelkkään karkearehuun perustuvan maidontuotannon olevan ilmastovaikutuksien kannalta tehokkaampaa kuin väkirehua käyttävä tuotanto. Lisäksi karkearehu parantaa lehmien terveydentilaa sekä maidon rasvan laatua.

Sveitsin maataloustuotanto nojaa luomuun

Sveitsissä noin 80 % maataloustuotannosta on niin sanottua integroitua tuotantoa (integrated production, IP), joka tarkoittaa, että tuotantoon on sisällytetty luonnonmukaisia viljelymenetelmiä. Tämä on toteutettu Sveitsissä ympäristötuen avulla. IP-tuotantoa Niggli pitää hyvänä tapana oppia ekologistia viljelymenetelmiä.

Niggli ei kuitenkaan pidä suorista maataloustukia tehokkaimpana keinona kestävien viljelymenetelmien edistämiseksi, eikä toisaalta ympäristölle haitallisten viljelymenetelmien kitkemisessä.

”Suorat tuet eivät mahdollista ympäristölle haitallisten viljelymenetelmien ulkoisvaikutusten korvaamista yhteiskunnalle”, Niggli sanoo. Ulkoisvaikutuksia

voivat olla esimerkiksi pinta- ja pohjavesien saastuminen, ilmastopäästöt sekä monimuotoisuuden heikkeneminen.

Viljelijöiden koulutus ja neuvonta avainasemassa

Niggli korostaa viljelijöiden koulutusta ja viljelyneuvonnan roolia ympäristön kannalta kestävien viljelymenetelmien kannattavuuden osoittamiseksi: ”Useat ekologist viljelymenetelmät ovat viljelijälle taloudellisesti kannattavampia kuin tavanomaiset ja lisäksi ne voivat parantaa sadontuottoa.”

Niggli pitää mahdollisena, että jo lähitulevaisuudessa viljelijöille tullaan maksamaan ainakin osa suorista tuista ilmaisehän hiilen sidonnan perusteella. Tämä edistäisi voimakkaasti ekologisten viljelymenetelmien käyttöä. ”Viimeis-

Verkosta luomutietoa

■ Helsingin yliopiston suunnittelija **Jukka Rajala** esitteli Luomutietoverkko-hankkeen aikaansaannoksia. Hanke on järjestänyt useita verkkokursseja esimerkiksi maan rakenteen hoidosta ja rikkaruohojen torjunnasta.

Luomutietoverkon kurssien luentoja on nähtävissä kuva- ja ääniesityksinä verkkosivuilla. Lisäksi sivustolla on paljon asiantuntijoiden koostamaa tietoa luonnonmukaisista tuotantomenetelmistä niin kotieläin- kuin kasvintuotannossakin.

Luomutietoverkon verkkosivuilla on myös luettavissa Rajalan kirjoittama kattava luonnonmukaisen maanviljelyn oppikirja Luonnonmukainen maatalous. □

Luomupäivän esitykset ovat katsottavissa internetissä osoitteessa www.luomu.fi/tietoverkko

tään fossiilisiin raaka-aineisiin perustuvien tuotantopanosten saatavuuden rajoittuminen ja panoshintojen voimakas nousu

pakottavat siirtymään ekologisiin viljelymenetelmiin perustuvaan viljelyyn”, Niggli toteaa. □

Maan rakenne ja kasvukunto korostuvat luomuun siirryttäessä

■ Hyvinkäälinen maanviljelijä **Markus Eerola** on kuluneen kahden vuoden aikana siirtänyt isännöimänsä Knehtilän kasvinviljelytilan noin 350 hehtaaria luonnonmukaiseen tuotantoon. Luomutuotantoon siirtymiseen vaikuttivat eniten hyvä markkinatilanne ja sen pitkän ajan positiiviset näkymät sekä maan rakenteen vaaliminen.

Siirtymistä pohtiessaan Eerolaa houkutti luomussa korkeammat ja vakaammat tuotehinnat, ja toisaalta se, ettei enää tarvitsisi välittää panoshintojen, lähinnä lannoitehintojen, heilahteluista.

Eerola kokee myös tilan edullisen sijainnin erinomaisena markkinointimahdollisuutena. ”Tuotteiden jalostusta ajatellen tilamme sijaitsee lähellä kuluttajia ja jatkossa pyrimme jalostamaan ja myymään entistä suuremman osan tuotteistamme itse.”

Verkostot tärkeitä ongelmanratkaisussa

Taloudellisten etujen lisäksi luomuun siirtymiseen kannustivat hyvät esimerkit menestyvistä luomutiloista. Työmäärä tilalla on kasvanut aiempaan verrattuna, mutta työ on jakaantunut aikaisempaa tasaisemmin kasvukaudelle.

Myös vaatimus viljelijän ammattitaidosta on tavanomaisesta viljelyä korkeampi. Viljelytekniikissä ongelmista apuna Eerolalla on ollut luomuviljelijäverkosto, joka on muodostunut pää-

osin Helsingin yliopiston Luomutietoverkko-hankkeen kurssien kautta.

Yhteisöllisyys ja oppiminen muilta viljelijöiltä on ollut erittäin tärkeää. ”Viljelyssä tilanteet muuttuvat niin nopeasti, että ilman apua ja neuvoa antavaa tukiverkostoa ei pärjää. Yhteisöllisyys kuuluu tähän ammattiin”, Eerola toteaa.

Maan kasvukuntoon panostettava

Luomuun siirtymisen haasteena Eerola pitää ennen kaikkea tavanomaisen viljelyn heikentämää maan kasvukuntoa: ”Maan rakenne on viljelyn tärkein tuotantoedellytys. Luomuun siirtymässä tilan lohkojen erot tulivat nopeasti selville niin rikkakasvien kuin satomäärien suhteen.”

Knehtilässä maan rakennetta pyritään parantamaan muun muassa viherlannoituksella, kevytmuokkauksella ja hevosenlanta-kompostilla.

Tilan kasvun rajat saavutettu

Eerolan tavoitteena on pitää tila perhevilmälmänä, mikä tarkoittaa mahdollisesti viljelyalan vähentämistä. Koska suurin osa tilan viljelymaasta on vuokrattua, voidaan heikoimmista ja etäisimmistä vuokralohkoista luopua, jos niiden taloudellisesti kannattava viljely osoittautuu ylivoimaiseksi.

Markus Eerola Hyvinkäältä on siirtänyt 350 hehtaarin kasvinviljelytilansa luomuun.

”Tietenkin vuokrataso määrää lopulta kyseisten lohkojen viljelyn kannattavuuden”, Eerola toteaa.

Perhevilmälmänä pysymisellä halutaan myös hallita taloudellista riskiä ja kustannussäästöin parantaa tuottavuutta. ”Pyrimme pitämään tilan perhevilmälmänä, emme niinkään suurtilan tapaisena. Se vaatii pinta-alan vähentämistä, jotta tilan pystyy hoitamaan tehokkaasti omilla resursseilla, ilman vakiosta palkattua työvoimaa.” JJ